

Bonyhádi Független Roma Egyesület HEFOP-1.3.1 projekt

Milyen célt szolgál az esettanulmány?

A Bonyhádi Független Roma Egyesület *A völgyeségi hátrányos helyzetű roma nők munkaerő-piaci esélyeinek növelése komplex fejlesztéssel* című projektje modellértékű a roma kisebbségen belüli hátrányos helyzetű nők csoportjának (szak-)képzése, fejlesztése és munkaerőpiacra való visszavezetése szempontjából. A roma nőkre háruló kettős szerep – mint családfenntartó és családanya – nagy kihívást jelent, főként mivel a roma családokban és a tágabb közösségben nehéz volt elfogadtatni a férfiakkal, hogy a nők a kétkezi alkalmi munkavégzés helyett szakképesítés szerzésének céljából inkább tanuljanak.

Az esettanulmány keretét adó projekt rávilágít egy fontos kérdésre: mi nyújt segítséget a hátrányos helyzetű célcsoportoknak? Egy alacsony presztízsűnek tartott szakmában képzés megszerzése, ami rövidtávon állás- vagy vállalkozási lehetőséget biztosít a sűrke zónából a fehér gazdaságba kilépve, vagy magasabb presztízsű végzettség megszerzése, ami távlatosan mutat változási lehetőséget? A családok anyagi helyzete és a hátrányos helyzetű térségek munkaerő-piacra többnyire a fokozatos építkezést teszi lehetővé.

Miért jó gyakorlat?

A Bonyhádi Független Roma Egyesület 2006-ban nyújtott szakmai képzést (takarítónő, virágkötő), készségfejlesztést (ECDL-Start) és személyiségfejlesztést a völgyeségi kistérségben élő roma nők egy csoportjának, majd segítette a szakképesítést szerző nők munkahelyhez való jutását.

A jó gyakorlat tartalmi leírása

A völgyeségi kistérségben élő romák rossz életkörülményei, alacsony iskolázottsága és munkaerőpiacról való kiszorulása, különös tekintettel a roma nőkre tette szükségessé a projektet. A roma nők körében végzett előzetes felmérés alapján kiderült, hogy a nők főként alkalmi munkákat kapnak mint takarítónők vagy koszorúkészítők, és ennek megfelelően merült fel a roma nők részéről az igény a virágkötői és takarítónői szakképesítések megszerzésére, majd az egyéni vállalkozóvá válásra és elhelyezkedésre. Esetükben a már meglévő készségek és a piaci igények összehangolásán volt a hangsúly, ami biztosította, hogy rövidtávon legyenek sikeresek, és azonnali jövedelemnövekedésre tehessenek szert.

A célkitűzések között szerepelt, hogy a nők egy csoportja ECDL számítógép-felhasználói tanfolyamot végezzen és minél több roma nőt tájékoztassanak a képzésről, valamint személyiségfejlesztő tréninget szervezzenek és fejlesszék a résztvevők munkaerőpiaci kulcskompetenciáit. Cél volt továbbá, hogy 25 roma nő iskolai képzésben való részvételének szociális feltételeit megteremtsék, 25-en sikeres szakmunkás vizsgát

tegyenek és szakképesítést szerezzenek és 12 fő vagy mint alkalmazott vagy mint egyéni vállalkozó munkát vállaljon. Ezeket a célkitűzéseket a program megvalósította.

A 3 fős projektmenedzsmet (Babai László, Stefán Lászlóné, Dudás Olga) felállítása után rendszeres projekt-megbeszélések és konzorciumi ülések, valamint a nyilvánosság tájékoztatása mellett beindult a program működése. Információs kampányt indítottak és adatfelvételt végeztek a völgyeségi hátrányos helyzetű roma nők körében. A képzésbe bevontak kiválasztása a tesztek eredményei és egyéni elbeszélgetés alapján történt.

Az öt mentor kiválasztása, képzése, sarkalatos pontja volt a programnak: feltétel volt, hogy érettségivel rendelkező romák legyenek, akik egyéni és csoportos esetmegbeszélések, szupervíziók, családlátogatások alkalmával egyénileg motiválták és kezelték a roma nők családi és tanulási problémáit is, valamint egyéni fejlesztési terveket dolgoztak ki a résztvevőknek. Képzésre hangoló, csoportépítő tréningeket is szerveztek a kiválasztottak számára. Felállítottak egy munkaerő-piaci adatbázist is, amelyben a képzés végeztével potenciálisan munkahelyet biztosító cégeket, szervezeteket gyűjtöttek össze.

Az ECDL-Start tanfolyamon 10 fő szerzett bizonyítványt. A takarítónői és virágkötői képzések lebonyolítása során 25 fő szerzett OKJ-s szakképesítést. Inkubátor-műhely állítottak fel a virágkötők számára, ezzel biztosítva a gyakorlat megszerzését, és egy napos munkahely látogatásokkal segítették a munkatapasztalat-szerzést.

Munkaügyi Tanácsadó Szolgálatot működtettek a képzések végeztével folyamatosan, és nyolc álláskereső tréninget szerveztek, valamint önfoglalkoztatóvá válást elősegítő munkaügyi tréningeket is, amelyek segítségével sikerült 20 főnek állást találni a program végére.

Sajátos, egyedi elemek

Fontosnak tartotta az Egyesület, hogy megmutassák a közreműködő szervezeteknek, hogy van egy olyan többszörösen hátrányos helyzetű csoport, akiknek nagyon nehéz elhelyezkednie a munkaerőpiacon, mert nincs megfelelő szakképesítése, s így képességeik kiaknázatlanok maradnak.

A roma családok és nők sajátos helyzetéből fakadóan a tanulásra, képzésre való motivációt részben a minimálbérrel megegyező nagyságú **képzési támogatás folyósítása** jelentette. Ezzel vált garantálhatóvá, hogy az idénymunkák megjelenésekor a célcsoport nem morzsolódott le illetve nem hagyta félbe tanulmányait. A képzési támogatás nélkül valószínűleg csak a nők mintegy fele vett volna részt a programban.

Nélkülözhetetlennek bizonyult a nőekkel napi kapcsolatban álló roma származású mentorok szerepe, akik nem csak a tanulást, a vizsgákra való felkészülést segítették, hanem elfogadtatták a projektben résztvevő nők férjeivel és hozzátartozóival is, hogy a családfenntartói és családayai szerepet is betöltő roma nők tanulnak. **A mentori munka így a családok bevonásával teljesedett ki.**

A célcsoport sikeres bevonásának elengedhetlen feltétele volt, hogy a programot megvalósító menedzsment mintegy 10 éve dolgozik együtt, és személyesen is ismerik őket a roma közösségben. Külsősként sokkal nehezebb lett volna megfelelően motiválni a célcsoportot. A program modellértéke is ebben rejlik. Egy ilyen speciális célcsoport igényeinek és sajátosságainak előzetes felmérése nem elegendő, **meg kell nyerni a közösség tagjainak bizalmát, ismerni kell gondolkodásmódjukat, értékrendjüket**, hogy mennyire nehezen reagálnak a változásokra, és hogy – élethelyzetükből adódóan – rövid távon gondolkodnak.

Nők és férfiak társadalmi egyenlősége

A projekt több szempontból releváns a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének előmozdítása kapcsán:

- sikerült a megváltozott női szerepek elfogadásához szükséges szemléletváltást elérni az érintett roma családokban, különösen azok férfi tagjai között.
- a résztvevők a személyes hatékonyságuk javításához szükséges ismeretekre tettek szert a képzés során (pl. személyiségfejlesztés, munkaügyi ismeretek), ezzel javítva a többségi társadalomhoz tartozó munkáltatókkal való kommunikációjukat, érdekérvényesítő képességüket. A program során szerzett jogi, munkaügyi ismeretek hosszú távon is hasznosíthatók.

A résztvevő nők önbizalma, önbecsülése a saját jövedelemnek és az önismeretük fejlődésének köszönhetően érezhetően megnőtt, életkörülményeik ugyan nem változtak sokat, de a napi megélhetés könnyebbé vált.

A nők nagy része magától érdeklődik újabb képzések után, nem szükséges hirdetni ezeket. Szemléletváltást eredményezett a program ilyen szempontból is, hiszen belátják a résztvevők, hogy a képzésben való részvétel hosszabb távon is jótékonyan befolyásolja elhelyezkedési lehetőségeiket és nagyobb esélyt kapnak a munkaerő-piaci érvényesülésre.